

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

21 лютого 2022 року

Справа №200/14718/21

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуєчого судді Шинкарьова І.В., розглянувши у письмовому провадженні адміністративну справу за позовом Черноокової Олени Борисівни до Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області (відповідач – 1), Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області (відповідача – 2) про визнання рішення відповідача протиправними, зобов'язання вчинити певні дії,

В С Т А Н О В И В :

До Донецького окружного адміністративного суду надійшли матеріали позовної заяви Черноокової Олени Борисівни до Головного управління Пенсійного фонду України у Донецькій області, в якій позивач просить визнати протиправним та скасувати рішення відповідача від 29.09.2021 № 057350004601 про відмову в призначенні пенсії, та зобов'язати відповідача призначити позивачці пенсію за віком відповідно до статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з 18.07.2021, з урахуванням до страхового стажу періоду навчання в Макіївському інженерно-будівельному інституті з 01.09.1982 по 28.09.1988

Ухвалою суду від 09 листопада 2021 року прийнято позовну заяву до розгляду, відкрито провадження в адміністративній справі, вирішено розгляд справи провести за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні), витребувано докази по справі.

Відповідач позов не визнав, 09 грудня 2021 року надав відзив на адміністративний позов у якому вказав, що спірне рішення про відмову в призначенні пенсій прийнято Головним управлінням Пенсійного фонду України в Сумській області, Головним управлінням Пенсійного фонду України в Донецькій області позивачу лише надано лист (повідомлення) від 28 жовтня 2021 року про відмову в призначенні пенсії.

Розглянувши матеріали справи, з'ясовано, що спірне рішення про відмову в призначенні пенсії від 29 вересня 2021 року №057350004601 прийнято Головним управлінням Пенсійного фонду України у Сумській області, проте зазначений орган не визначений відповідачем у справі.

Ухвалою суду від 23 грудня 2021 року залучено до участі у справі №200/14718/21 другим відповідачем – Головне управління Пенсійного фонду України в Сумській області (місцезнаходження: 40009, м. Суми, вул. Пушкіна, б.1, код ЄДРПОУ: 21108013).

У встановлений судом строк відповідач – 2 відзив на позовну заяву не надав.

Так, частиною 4 статті 159 КАС України визначено, що подання заяв по суті справи є правом учасників справи.

Водночас, неподання суб'єктом владних повноважень відзиву на позов без поважних причин може бути кваліфіковано судом як визнання позову.

Відповідно до частини 6 статті 162 КАС України у разі ненадання відповідачем - 2 відзиву у встановлений судом строк без поважних причин суд вирішує справу за наявними матеріалами.

З огляду на те, що відповідачем - 2 у встановлений судом строк не надано суду відзив на позов та не повідомлено суд про причини за яких такий відзив не може бути подано, суд кваліфікує неподання відповідачем - 2 відзиву на позов, як визнання позову у повному обсязі.

Суд, вивчивши матеріали справи та оцінивши наявні у ній докази в їх сукупності встановив, що 22 вересня 2021 року позивач – Чернооква Олена Борисівна, звернулась із заявою про призначення пенсії за віком відповідно до статті 26 Закону України 1058-IV.

Рішенням відповідача-2 від 29.09.2021 № 057350004601 позивачу відмовлено в призначенні пенсії через відсутність необхідного страхового стажу, 28 років.

Відповідачем на заперечується наявність 25 років 8 місяців 10 днів страхового стажу позивачки, до страхового стажу не зараховано 6 років 27 днів, це період навчання. Позивачці було запропоновано надати уточнюючу довідку про період денної форми навчання із зазначенням періодів знаходження в академічних відпустках, так як термін навчання перевищує встановлений.

Позивач, не погоджуючись із таким рішенням пенсійного органу, звернулась з цим позовом до суду.

Позивачем до матеріалів справи додано :

Трудову книжку №БТ-І 3531122, яка містять відомості про період навчання в Макіївському інженерно-будівельному інституті з 01 вересня 1982 року зарахована студентом першого курсу факультету ПГС та з 28 вересня 1988 року відрахована зі складу студентів в зв'язку з закінченням інституту.

Диплом серії НВ № 830654 від 23.09.1989 в якому зазначено період навчання з 1982 року по 23.06.1989.

Надаючи оцінку спірним правовідносинам та встановленим обставинам справи, суд керується такими мотивами.

Частиною першою статті 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел визначаються Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" від 9 липня 2003 року N 1058-IV (далі - Закон від 09.07.2003 № 1058-IV).

Статтею 8 Закону N 1058-IV передбачено право громадян України на отримання пенсійних виплат та соціальних послуг.

Відповідно до статті 8 Закону від 09.07.2003 № 1058-IV право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи мають громадяни України, які застраховані згідно із цим Законом та досягли встановленого цим Законом пенсійного віку чи визнані особами з інвалідністю в установленому законодавством порядку і мають необхідний для призначення відповідного виду пенсії страховий стаж, а в разі смерті цих осіб - члени їхніх сімей,

зазначені у статті 36 цього Закону, та інші особи, передбачені цим Законом.

Страховий стаж - період (строк), протягом якого особа підлягає загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню та за який щомісяця сплачені страхові внески в сумі не меншій, ніж мінімальний страховий внесок (частина 1 статті 24 Закону від 09.07.2003 № 1058-IV).

Страховий стаж обчислюється територіальними органами Пенсійного фонду відповідно до вимог цього Закону за даними, що містяться в системі персоніфікованого обліку, а за періоди до впровадження системи персоніфікованого обліку - на підставі документів та в порядку, визначеному законодавством, що діяло до набрання чинності цим Законом (частина 2 статті 24 Закону від 09.07.2003 № 1058-IV).

Періоди трудової діяльності та інші періоди, що враховувалися до стажу роботи для призначення пенсії до набрання чинності цим Законом, зараховуються до страхового стажу в порядку і на умовах, передбачених законодавством, що діяло раніше, крім випадків, передбачених цим Законом (частина 4 статті 24 Закону від 09.07.2003 № 1058-IV).

Порядок та умови зарахування періодів трудової діяльності та інших періодів, що враховуються до стажу роботи для призначення пенсії, до 01.01.2004 року регулюються Законом України "Про пенсійне забезпечення" (надалі Закон № 1788).

Відповідно до статті 62 Закону № 1788 основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Згідно з пунктами 1, 2 Порядку № 637, основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Таким чином, чинне законодавство передбачає, що основним документом для підтвердження стажу є трудова книжка і саме на підставі записів трудової книжки, на думку позивача, має буди зараховано до його загального страхового стажу період навчання у вищому навчальному закладі.

Пунктом 8 Порядку № 637, згідно з яким час навчання у вищих навчальних, професійних навчально-виховних закладах, навчальних закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, в аспірантурі, докторантурі і клінічній ординатурі підтверджується дипломами, посвідченнями, свідоцтвами, а також довідками та іншими документами, що видані на підставі архівних даних і містять відомості про періоди навчання.

З даного приводу суд зазначає, що пунктом 8 Порядку № 637 необхідно застосовувати у логічному зв'язку з попередніми пунктами відповідного Порядку, згідно з якими основним документом для підтвердження стажу є саме трудова книжка. Аналогічне положення містить і Закон № 1788.

Навіть з назви Порядку № 637 вбачається, що він регулює підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній.

Відповідно до статті 62 Закону України «Про пенсійне забезпечення» основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу при відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Згідно п. 1 Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.1993 року №637 основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. За відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній трудовий стаж встановлюється на підставі інших документів, виданих за місцем роботи, служби, навчання, а також архівними установами.

Пунктом 8 даної постанови передбачено, що час навчання у вищих навчальних,

професійних навчально-виховних закладах, навчальних закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, в аспірантурі, докторантурі і клінічній ординатурі підтверджується дипломами, посвідченнями, свідоцтвами, а також довідками та іншими документами, що видані на підставі архівних даних і містять відомості про періоди навчання. За відсутності в документах таких відомостей для підтвердження часу навчання приймаються довідки про тривалість навчання в навчальному закладі у відповідні роки за умови, що в документах є дані про закінчення повного навчального періоду або окремих його етапів.

Трудова книжка позивачки містить відомості про період її навчання в Макіївському інженерно-будівельному інституті, так 01.09.1982 зарахована студентом першого курсу факультету ПГС, 28.09.1988 відрахована зі складу студентів в зв'язку з закінченням інституту. Відповідно до диплому період навчання з 1982 року по 23.06.1989

Суд зазначає, що рішення суб'єкта владних повноважень повинно бути вмотивованим та обґрунтованим, однак відповідач -2 обмежився лише тим, що зазначив: «до страхового стажу не зараховано період навчання, так як термін навчання перевищує встановлений» проте не зазначено який саме строк він має на увазі, та яким нормативним актом це встановлено.

Згідно з вимогами п. 1.9. Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" затвердженим Постановою правління Пенсійного фонду України 25.11.2005 № 22-1:

Днем звернення за призначенням пенсії вважається день прийняття органом, що призначає пенсію, відповідної заяви.

Якщо заява про призначення пенсії подається через вебпортал днем звернення за призначенням пенсії вважається дата реєстрації на вебпорталі заяви разом зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів та придатні для сприйняття їх змісту (мають містити чітке зображення повного складу тексту документа та його реквізитів).

Якщо заява пересилається поштою (крім випадків призначення (поновлення) пенсій), днем звернення за пенсією вважається дата, що зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви.

У разі якщо до заяви про призначення пенсії додані не всі необхідні документи, орган, що призначає пенсію, письмово повідомляє заявника про те, які документи необхідно подати додатково, про що в заяві про призначення пенсії робиться відповідний запис (у разі подання заяви через вебпортал таке повідомлення надсилається особі через електронний кабінет користувача вебпорталу). Якщо вони будуть подані не пізніше трьох місяців із дня повідомлення про необхідність подання додаткових документів, то днем звернення за призначенням пенсії вважається день прийняття заяви про призначення пенсії або дата, зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви, або дата реєстрації заяви на вебпорталі.

Якщо поданих документів достатньо для визначення права особи на призначення пенсії, пенсія призначається на підставі таких документів. При надходженні додаткових документів у визначений строк розмір пенсії переглядається з дати призначення. У разі надходження додаткових документів пізніше трьох місяців із дня повідомлення про необхідність їх подання пенсія перераховується зі строків, передбачених частиною четвертою статті 45 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі - Закон).

Суду відповідачем 2 не надано доказів того, що він повідомляв позивача про необхідність надати додаткові документи.

Суд також звертає увагу, що позивач у позові також не яким чином не обґрунтовує строк навчання (7 років в трудовій книжці та 8 згідно з відомостями в дипломі), чи були академічні відпустки, чи ні.

Згідно з ч.3 ст. 44 Закону № 1058 органи Пенсійного фонду мають право вимагати відповідні документи від підприємств, організацій і окремих осіб, видані ними для оформлення пенсії, а також в необхідних випадках перевіряти обґрунтованість їх видачі та достовірність поданих відомостей про осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, умови їх праці та інших відомостей, передбачених законодавством для визначення права на пенсію. На такі перевірки не поширюється дія положень законодавства про здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Однак, Відповідач -2 не скористався наданим йому правом.

Відповідно до вимог ч.2 ст.2 КАС України, у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України;2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);4) безсторонньо (неупереджено);5) добросовісно;6) розсудливо;7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації;8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

На підставі викладеного суд дійшов висновку, що відповідачем -2 спірне рішення було прийнято не добросовісно, не обґрунтовано, без врахування усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення. Позовна вимога про визнання протиправним та скасування відповідача - 2 від 29.09.2021 № 057350004601 про відмову в призначенні пенсії підлягає задоволенню.

Щодо обраного позивачем способу захисту порушеного права.

Стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (право на ефективний засіб юридичного захисту) гарантує, що кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Під ефективним засобом (способом) необхідно розуміти такий, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект. Тобто ефективний спосіб захисту повинен забезпечити поновлення порушеного права, бути адекватним наявним обставинам.

Отже, обираючи спосіб захисту порушеного права, слід зважати й на його ефективність з точки зору статті 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У рішеннях по справах "Клас та інші проти Німеччини", "Фадєєва проти Росії", "Єрузалем проти Австрії" Європейський суд з прав людини зазначив, що суд не повинен підміняти думку національних органів будь-якою своєю думкою. Згідно Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, прийнятої Комітетом Міністрів Ради Європи 11.03.1980 року на 316-й нараді, під дискреційним повноваженням слід розуміти повноваження, яке адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду - тобто, коли такий орган може обирати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин.

Адміністративний суд не наділений повноваженнями втручатися у вільний розсуд (дискрецію) суб'єкта владних повноважень поза межами перевірки за критеріями, визначеними статтею 2 КАС України.

Завдання правосуддя полягає не у забезпеченні ефективності державного управління, а в гарантуванні дотримання вимог права, інакше порушується принцип розподілу влади. Принцип розподілу влади не допускає надання адміністративному суду адміністративно-

дискреційних повноважень - єдиним критерієм здійснення правосуддя є право. Тому завданням адміністративного суду є контроль за легітимністю прийняття рішень.

Виходячи зі змісту положень КАС України щодо компетенції адміністративного суду, останній не може підмінити інший орган державної влади та перебирати на себе повноваження щодо вирішення питань, які законодавством віднесені до компетенції цього органу державної влади.

Оскільки в силу частини п'ятої статті 45 Закону № 1058-IV передбачено обов'язок органу Пенсійного фонду щодо прийняття відповідного рішення про призначення (перерахунок) або про відмову в призначенні (перерахунок) пенсії, суд вважає, що територіальний орган Пенсійного фонду має виключну компетенцію у питаннях призначення (перерахунку) пенсії. Отже, зазначене питання віднесено до дискреційних повноважень територіального органу Пенсійного фонду.

Право особи на одержання пенсії устанавлюється на підставі всебічного, повного і об'єктивного розгляду всіх поданих документів органом, що призначає пенсію.

Завданням адміністративного судочинства є перевірка правомірності дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, відповідності його рішень критеріям, які пред'являються до рішень суб'єктів владних повноважень та закріплені в частині другій статті 2 КАС України.

Таким чином, зважаючи на обставини справи, суд встановив, що належним та достатнім способом захисту порушеного права в даному випадку є визнання протиправним та скасування цього рішення, а також зобов'язання відповідача повторно розглянути заяву позивача від 22 вересня 2021 року та прийняти рішення за наслідками її розгляду з урахуванням правової оцінки, наданої судом у рішенні.

Решта позовних вимог задоволенню не підлягає з наведених вище підстав щодо неможливості перебирання судом дискреційних повноважень органу Пенсійного фонду України.

На підставі викладеного позовні вимоги належать до часткового задоволення.

Вирішуючи питання про розподіл судових витрат, суд виходить з такого.

Позивачем за подання до суду даного позову сплачено судовий збір у розмірі 908,00 грн.

Відповідно до частини першої статті 139 КАС України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Згідно із частиною третьою статті 139 КАС України при частковому задоволенні позову судові витрати покладаються на обидві сторони пропорційно до розміру задоволених позовних вимог.

Частиною восьмою статті 139 КАС України у випадку зловживання стороною чи її представником процесуальними правами або якщо спір виник внаслідок неправильних дій сторони суд має право покласти на таку сторону судові витрати повністю або частково незалежно від результатів вирішення спору.

Оскільки спір виник внаслідок неправильних дій відповідачів 1-2, суд вважає за необхідне присудити на користь позивачки судові витрати зі сплати судового збору за рахунок бюджетних асигнувань відповідачів, які поділити порівну.

Керуючись статтями 2, 9, 139, 241-246, 250, 255 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

В И Р І Ш И В :

Позов Чернооковой Олени Борисівни до Головного управління Пенсійного фонду

*306*5257476*1*2*

України в Донецькій області (відповідач – 1), Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області (відповідача – 2) про визнання рішення відповідача протиправними, зобов'язання вчинити певні дії - задовольнити частково.

Визнати протиправним та скасувати рішення асигнувань Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області від 29.09.2021 року № 057350004601 про відмову в призначенні пенсії

Зобов'язати Головне управління Пенсійного фонду України в Донецькій області повторно розглянути заяву Черноокової Олени Борисівни від 22 вересня 2021 року про призначення пенсії за віком відповідно до статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», та прийняти рішення за наслідками її розгляду з урахуванням правової оцінки, наданої судом у рішенні.

У задоволенні решти позовних вимог відмовити.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області на користь Черноокової Олени Борисівни судові витрати зі сплати судового збору в сумі 454,00 грн.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Головного управління Пенсійного фонду України в Донецькій області на користь Черноокової Олени Борисівни судові витрати зі сплати судового збору в сумі 454,00 грн.

Повний текст рішення складено та підписано 21 лютого 2022 року.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Першого апеляційного адміністративного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Суддя

І.В. Шинкарьова

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

21.02.2022
Секретар судового засідання
Заїченко Я.В.

но з автоматизованої
окументообігу суду

*306*5257476*1*2*